

BestuursEffect Rapportage Voorschoten

Door Rob van Engelenburg
Alliantie Burgers Voorschoten
Januari 2022

Voorwoord

Een in bestuurlijk opzicht novum mag je deze Bestuurs-Effect-Rapportage Voorschoten wel noemen. Niet dat gemeenten nooit evaluaties uitvoeren, zie bijvoorbeeld maar wat gemeentelijke rekenkamers zoals produceren, maar een brede evaluatie van de belangrijkste coalitieafspraken is voor zover mij bekend nog niet eerder vertoond.

Volgens mij kan de gemeente Voorschoten er heel wat van opsteken. Natuurlijk komt een mager resultaat niet plezierig over, maar je kunt het ook zien als een goede voorzet om het in de volgende raadsperiode beter aan te pakken. Wat dat betreft komt deze rapportage precies op tijd, namelijk een paar maanden voor de volgende gemeenteraadsverkiezingen.

Het mooie van deze rapportage is dat is uitgegaan van concrete beloften uit het coalitie-akkoord. Er zijn geen ingewikkelde analyses nodig om na te gaan wat hiervan terecht is gekomen. Opvallend vind ik wel, dat op geen enkel terrein de beloften (bijna) allemaal zijn waargemaakt. Of dat bij andere gemeenten ook zo zou uitpakken, is moeilijk te zeggen, daarvoor zou je vergelijkbare rapportages van andere gemeenten ernaast moeten leggen.

Hoe dan ook, laat de gemeente Voorschoten hier zijn voordeel mee doen. Op basis hiervan kan Voorschoten bovendien als voorbeeld gaan dienen voor andere gemeenten. Van beleidsevaluaties bij overheden wordt meestal niet veel geleerd, zie bijvoorbeeld hoe dat gaat bij de rijksoverheid. Maar deze rapportage laat aan duidelijkheid niets te wensen over, zodat het niet moeilijk is hier lessen uit te trekken.

Peter van Hoesel, emeritus-hoogleraar bestuurskunde

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	5
Intro	5
Uitkomsten	5
Conclusies	6
Aanbevelingen.....	8
Voor burgers c.q. nieuwe kiesgerechtigden	8
Voor de lokale politieke partijen	8
Voor het College.....	8
Voor collectieve belangenorganisaties in Voorschoten	9
Achtergrond, nut en noodzaak evaluatie	10
Het coalitieakkoord in Voorschoten van 2018: wat is beloofd?	12
Wat is tot nu toe bereikt?	13
Themaveld 1: meer woningen ook voor starters en senioren	13
Themaveld 2: Goede zorg en vitale, toegankelijke samenleving	14
Themaveld 3: Bruisende economie bevorderen	14
Themaveld 4: Duurzaamheid en innovatie	15
Themaveld 5: Goede bereikbaarheid en infrastructuur	15
Themaveld 6: Toekomstbestendige voorzieningen.....	16
Themaveld 7: Zelfstandig Voorschoten in de Leidse regio	16
Themaveld 8: Participatie	17
Themaveld 9: Financiën op orde	17
Themaveld 10: Groen blijft groen.....	18
Themaveld 11: Zorgvuldig omgaan met cultureel erfgoed	18
Bijlage 1 Coalitie thema's uitgesplitst naar activiteiten en doelen, belofte 2018	19
1) Meer woningen, ook voor starters en senioren	19
2) Goede zorg en vitale, toegankelijke samenleving	19
3) Bruisende economie bevorderen	19

4) Duurzaamheid en innovatie.....	20
5) Goede bereikbaarheid en infrastructuur	20
6) Toekomstbestendige voorzieningen	20
7) Zelfstandig Voorschoten in de Leidse regio	20
8) Participatie	21
9) Financiën op orde	21
10) Groen blijft groen	21
11) Zorgvuldig omgaan met cultureel erfgoed	21
Bijlage 2 Literatuur	23
Colofon.....	24
Publicatiedatum.....	24
Afbeeldingen	24

Samenvatting

Intro

Politici beloven veel maar maken erg weinig echt waar. Een breed gedragen vermoeden maar nu op lokaal niveau, voor het eerst in Nederland echt getoetst. Dit is de hoofdconclusie van de Bestuurs-Effect Rapportage Voorschoten. In deze analyse is nagegaan wat de coalitiepartijen VVD, Groen-Links en D66 in 2018 beloofd hebben aan de kiezers na de winst bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart van dat jaar. Iets wat veelal niet meer scherp op het netvlies staat van de kiezer. Op basis van Coalitieakkoord, Uitvoeringsplan en een zelf evaluatie zijn 11 thema onderzocht waar de coalitie mee aan de slag zou gaan om stevige stappen te zetten. Het gaat over: woningbouw, zorg en samenleving, economie, duurzaamheid en innovatie, bereikbaarheid, voorzieningen, gerichtheid op Leidse regio, burgerparticipatie, financiën, groen en cultureel erfgoed. Op basis van de diverse, door het College zelf geformuleerde, actiepunten en doelen (zie voor overzicht bijlage 1) is nagegaan wat anno eind 2021 feitelijk hiervan gerealiseerd is en is er per themaveld een score aan toegekend. Variërend van 1: niet gerealiseerd tot 5: volledig gerealiseerd, of zelfs overtroffen.

Uitkomsten

Minder dan de helft van alle beloften van dit College zijn waargemaakt. De overall score komt uit op een magere 2: onvoldoende gerealiseerd dus. Een lage score, zeker voor burgers op zo belangrijke thema's als woningbouw, verkeersproblematiek / bereikbaarheid en burgerparticipatie. De (jarenlange) onvoldoende resultaten op deze themavelden raken veel burgers direct en hebben vaak grote persoonlijke / financiële gevolgen. Denk bijv. aan het dagelijkse fileleed richting de A4 van vele honderden Voorschotenaren en het ontbreken van betaalbare huisvesting voor onze kinderen, ouderen en de sociale huursector. Opvallend is ook dat er nergens sprake was van voldoende of zelfs volledig gerealiseerde beloften. De themavelden: zorg / toegankelijke samenleving alsmede toekomstbestendige voorzieningen krijgen een "gemiddelde" score.

Relevant inzicht voor een onderbouwde keuze bij de komende verkiezingen van maart 2022 voor kiezers, voor politieke partijen om een realistisch en haalbaar verkiezingsprogramma samen te stellen en voor de toekomstige coalitie (en gemeenteraad) om focus te houden op gedane beloften en te leren van het verleden. Met deze BestuursEffect Rapportage wordt beoogd dat de jarenlange cyclus van politieke beloften en teleurstellende resultaten doorbroken gaat worden en het publiek bestel leert van de vroegere ervaringen. De uitgebreide lijst met aanbevelingen getuigt hiervan.

Conclusies

Veel beloofd en weinig waargemaakt is de algemene conclusie van de BestuursEffect Rapportage Voorschoten. Zeker op het vlak van woningbouw, verkeer, financiën en burgerparticipatie zijn de zelf gestelde doelen niet gerealiseerd. Hetzelfde geldt voor omgaan met het cultureel erfgoed (zie de verkoop van de gemeente van het Ambachts- en Baljuwhuis) en de oriëntatie op Leidse regio (zie gemeenschappelijke regelingen).

Het totaalbeeld per themaveld, met score, is als volgt:

1) meer woningen, ook voor starters en senioren:	1
2) goede zorg en vitale, toegankelijke samenleving:	2 a 3
3) bruisende economie:	2
4) duurzaamheid en innovatie:	2
5) goede bereikbaarheid en infrastructuur:	1 a 2
6) toekomstbestendige voorzieningen:	3
7) zelfstandig Voorschoten in de Leidse regio:	1 a 2
8) participatie:	1
9) financiën op orde:	2
10) groen blijft groen:	2 a 3
11) zorgvuldig omgaan met cultureel erfgoed:	1 a 2

Als voorbeelden van positieve ontwikkelingen kan gewezen worden op de centrale rol van Voor Elkaar Voorschoten (een brede welzijnsorganisatie die in opbouw is met middelen van de gemeente) en de herontwikkeling van bedrijventerrein Dobbewijk met de Bedrijven InvesteringsZone Dobbewijk (uit 2017).

Aanbevelingen

Uit de analyse komen de volgende aanbevelingen voort.

Voor burgers c.q. nieuwe kiesgerechtigden

- vergroot uw betrokkenheid en kennis over beleid en bestuur van uw gemeente,
- onderbouw uw keuze bij de komende verkiezingen, niet op basis van algemene beeldvorming en traditionele keuzes maar op basis van feitelijkheden op lokaal niveau,
- ga voor uw prioriteiten zelf na wat daadwerkelijk gerealiseerd is,
- zie de gemeente ook als een door u betaalde dienstverlener waar veel geld van u en consequenties voor u, in omgaan, versterk uw betrokkenheid ook na het eens per 4 jaar stemmen,
- het uitgangspunt hierbij kan zijn: het is uw woon- leef en werkomgeving en die moet acceptabel worden, zijn en blijven.

Voor de lokale politieke partijen

- stel meer realistische / haalbare en m.n. SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden) geformuleerde verkiezingsprogramma's op. Voorkom algemeenheden, vaagheden en loze beloften,
- versterkt structureel (en niet slechts voor de verkiezingen) de band met burgers en ga na wat hun buurt- / dorpsagenda is en zie dit als leidraad (zie o.m. de Stem van Voorschoten van de Alliantie Burgers Voorschoten),
- weet dat de (beperkte) achterban van de eigen politieke partij geen afspiegeling is van wat de burgers van Voorschoten voorstaan en op straat- , buurt- en dorpsniveau willen. Betrek ook niet partijleden (w.o. deskundige en betrokken burgers) bij het voorbereiden van besluiten,
- ga voor inhoud, samenwerking en resultaat i.p.v. macht, regels politieke mores en spelregels. Zowel richting de burgers van Voorschoten als de collega politieke partijen.
- maak waar wat je belooft en leg publiekelijk verantwoording af hierover.
- zowel oppositie als coalitie dienen voortgang en resultaat te monitoren en zo nodig bij te sturen.

Voor het College

- stel een realistisch en SMART geformuleerd coalitieakkoord vast en leg hier tussentijds en na afloop verantwoording over de voortgang af.

- geef concrete actiepunten en activiteiten incl. een routekaart om die te bereiken aan,
- laat onafhankelijk instanties de voortgang monitoren, evalueren en hierover publiekelijk rapporteren
- zoek de betekenisvolle samenwerking met het veld en de burgers. De tijd dat de gemeente alles kon is voorbij. De gemeente is meer dan ambtenaren en politici of het gemeentehuis. Vul de participatieve partnerrol in.
- Verlaat de wij (bepalen) - zij (betalen) positie en ga voor samenwerking via een open beleidsontwikkelingsproces (zie Beleidsontwikkeling in de 21ste eeuw van prof. dr. van Hoesel en dr. Herold uit 2021).

Voor collectieve belangenorganisaties in Voorschoten

- evalueer voor uw themaveld (o.a. lokale economie: VOV, cultuursector: Cultuurfabriek, sportsector: sporttafel, bouwen en wonen: HBVV etc.) hetgeen beloofd en bereikt is door dit college.
- stel uw prioriteiten vast voor de komende collegeperiode en leg dit vroegtijdig voor aan de lokale politiek en communiceer hierover naar buiten.
- monitor en evalueer de voortgang en publiceer hierover.

De verwachte repliek en excuusargumenten van gemeente en politiek bestel op deze BestuursEffect Rapportage Voorschoten zullen ongetwijfeld zijn: maar er was een pandemie en de ontvlechting van de ambtelijke samenwerking met Wassenaar heeft haar sporen nagelaten. Deze zaken zijn op zich juist maar slechts ten dele waar. Zo is de bouw, tijdens de gehele corona crisis, gewoon doorgegaan (zie belofte woningbouw themaveld) en de ambtenaren en bestuurders werkten ook door (zie o.a. themaveld participatie, financiën en verkeer). En waren de gevolgen van de ontvlechting van de WODV niet te verwachten? En voortvloeiend uit eigen bestuurlijk politieke beslissingen? Is het een gebrek aan bestuurlijke daadkracht? Te mooi voorgestelde verwachtingen en beloften? U zegt het maar. Zoek dus geen uitvluchten, neem de aanbevelingen serieus en doe er je voordeel mee.

Achtergrond, nut en noodzaak evaluatie

In het bedrijfsleven is het al vele jaren gebruikelijk om zeker bij stevige investeringen, een gedegen analyse vooraf te koppelen aan een feitelijke evaluatie achteraf naar impact, behaalde resultaten, kosten - baten verhouding, effectiviteit en efficiency.

In het openbaar bestuur is dit, in veel mindere mate, het geval. Veelal bij calamiteiten, gevoed door publiciteit en onvrede uit de samenleving worden beleid en bestuurlijke beslissingen geëvalueerd. Of er vervolgens met de aanbevelingen daadwerkelijk wat wordt gedaan is de vervolgvraag.

Om verschillende redenen is een vergelijking tussen hetgeen politici, met een democratisch mandaat, aan het begin van hun bestuurlijke periode beloven en na afloop hiervan waar hebben gemaakt, zinvol en noodzakelijk. Ten eerste gaat het om zeer aanzienlijke financiële en personele middelen waar over beschikt wordt door het College van B & W. Zo overschrijdt de begroting van Voor- schoten de 200 miljoen euro in de huidige coalitieperiode van 2018 -2022. Landelijk hebben alle 352

gemeenten in die periode de beschikking gehad over ruim 250 miljard euro. Daarnaast is er de personele inzet van gemeenteambtenaren. Waar worden die wel en niet voor ingezet? In Voorschoten gaat het om circa 175 medewerkers op jaarbasis, nog afgezien van de inzet van medewerkers in de vele (34) zgn. gemeenschappelijke regelingen. Landelijk waren er in 2020 ongeveer 171.000 gemeente ambtenaren. Een belangrijke andere reden is ook dat het financiële middelen betreft die opgebracht zijn door derden waarmee gewerkt wordt. Van burgers en bedrijven dus en geen eigen geld. Hierover extra verantwoording afleggen is dus geen verzoek maar een verplichting. Tot slot wordt verwezen naar doel c.q. mission statement van de gemeente. Als laagste bestuurslaag, van en voor haar burgers deze zo optimaal mogelijk bedienen (zie VNG). Inzicht in en invloed op deze dienstverlening is anno 2021 niet meer beperkt tot eenmaal per 4 jaar in het stembokje.

In de BestuursEffect Rapportage zijn bewust een aantal zaken buiten beschouwing gelaten: gemeentelijke activiteiten die niet benoemd zijn als prioritair thema door het college, nieuwe tussen-tijdse topics, overige relevante onderwerpen van burgers w.o. veiligheid en gezondheid (zie o.m. sluipverkeer in woonwijken, gezondheid en hoogspanningsmasten) etc. Sec is ingezoomd op de vergelijking wat door de college is beloofd en wat hiervan is waargemaakt.

De voordelen van een vergelijking tussen hetgeen in het VVD, GroenLinks, D66 coalitieakkoord is beloofd en is waargemaakt na 4 jaar zijn legio. Voor de komende gemeenteraadsverkiezingen biedt het de kiezers inzicht in hetgeen bereikt is en kan leiden tot een meer onderbouwde keuze. Daarnaast wordt hierdoor de transparantie en betrokkenheid bij de eigen gemeente en het gevoerde beleid verhoogd. Politieke partijen kunnen uit de vergelijking hun conclusies trekken m.b.t. concretisering en haalbaarheid van de nieuwe partijprogramma's. Op voorhand onhaalbare verkiezingsbeloften en abstracte formuleringen in de trant van: "boven de wolken schijnt altijd de zon" zijn dan achterhaald. Iedereen wil toch wonen in een betaalbare, beschikbare woning in een veilige en prettige woonomgeving met goede voorzieningen in de buurt? Het leren van eerdere ervaringen kan ook voor de gemeente gelden. Meer SMART doelstellingen in het coalitieakkoord versterken de visie, koers en realiteitszin en vormt een basis voor dialoog met de burgers en het afleggen van verantwoordelijkheid. Ook intern binnen de gemeente als lerende organisatie zijn er voordelen o.m. op het vlak van optimalisatie van de dienstverlening aan haar burgers, beleidsontwikkeling en onderbouwing van bestuurlijke keuzes.

De Alliantie Burgers Voorschoten wil met deze BestuursEffect Rapportage Voorschoten een aanzet geven voor een meer structurele overall evaluatie van bestuur, niet alleen in Voorschoten en niet alleen op lokaal niveau.

Het coalitieakkoord in Voorschoten van 2018: wat is beloofd?

Op basis van de verkiezingsprogramma's en de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen hebben de VVD, GroenLinks en D66 in 2018 het coalitieakkoord Duurzaam vooruitstrevend (45 pagina's) , met als ondertitel: samenwerken aan slimme oplossingen voor een sterk Voorschoten, gemaakt. Het College van B & W ging hiermee aan de slag. Gevolgd door een Uitwerking van het akkoord (38 pagina's) in oktober 2018 en een zelfevaluatie (1 pagina), na een jaar met de titel Collegeprestaties (zie A3 collegeprestaties Voorschoten (v6)).

Qua thematiek zit er vanzelfsprekend veel overlap tussen de 3 documenten maar ook enkele verschillpunten. Het gaat dan m.n. over de topics: creatief en zorgvuldig, participatie en zorgvuldig omgaan met cultureel erfgoed.

Hoewel het College van B & W collectief verantwoordelijk is wordt uitgegaan van een zekere portefeuilleverdeling. Achter de thema's wordt de betreffende verantwoordelijk wethouder c.q. burgemeester vermeld. Uitgaande van de zelfevaluatielijst komen we op de volgende 11 thema's waar het College m.n. extra stappen wil zetten:

- 1) meer woningen, ook voor starters en senioren: wethouder Cramwinckel
- 2) goede zorg en vitale, toegankelijke samenleving: wethouder de Bruijn
- 3) bruisende economie: wethouder de Bruijn
- 4) duurzaamheid en innovatie: wethouder Spil
- 5) goede bereikbaarheid en infrastructuur: wethouder Spil
- 6) toekomstbestendige voorzieningen: wethouder de Bruijn
- 7) zelfstandig Voorschoten in de Leidse regio: een ieder van B & W
- 8) participatie: wethouder Spil
- 9) financiën op orde: wethouder Cramwinckel
- 10) groen blijft groen: wethouder Spil
- 11) zorgvuldig omgaan met cultureel erfgoed: wethouders Spil en Cramwinckel

Achter al deze topics gaan vele verschillende doelen en activiteiten schuil, vaak van verschillende orde, abstractieniveau en impact. Veel zgn. vaste (ook uitbestede-) activiteiten van de gemeente w.o. werkzaamheden als vuilnis ophalen, groenvoorziening etc. en vele meer interne fasen in het beleidsproces (onderzoek, kadernota, beleidsplan, implementatieplan etc.) zijn veelal buiten beschouwing gelaten. Niet omdat ze niet belangrijk zijn maar omdat het college ze niet geormerkt heeft als prioritair en van een target / acties voorzien heeft. In bijlage 1 zijn per topic de belangrijkste doelen weergegeven, zoals zelf verwoord door de coalitiepartners in 2018/ 2019.

Wat is tot nu toe bereikt?

Op basis van gemeentelijke documenten, eigen ervaringen en gesprekken met stakeholders, variërend per thema ontstaat het volgende beeld over wat dit College heeft bereikt in de afgelopen periode van 2018 tot december 2021. Ook wordt per themaveld een van de volgende scores toegekend.

- 1: van de doelstelling is helemaal niets terecht gekomen
- 2: een onvoldoende resultaat, minder dan de helft gerealiseerd
- 3: rond de helft van de doelstelling gerealiseerd
- 4: voldoende resultaat met merendeel van de doelstelling gerealiseerd
- 5: doelstelling helemaal of nog meer dan dat gerealiseerd

Themaveld 1: meer woningen ook voor starters en senioren

De beoogde nieuwbouw van 300 extra woningen in de afgelopen coalitieperiode is bij lange na niet gehaald. Maximaal 20 woningen zijn erbij gekomen. Kijkend naar de beoogde verdeling van de

nieuwbouwwoningen zijn de volgende doelstellingen zeker ook niet gerealiseerd: woningen voor starters, woningen voor senioren en de nieuwbouw van sociale huurwoningen. Uitsluitend is gebouwd en gaat gebouwd worden voor het hogere koopsegment (zie bijv. ook Beresteijn en de Fortuynwijk). De wachtlijsten voor sociale huurwoningen zijn niet verkort (integendeel) en de Prestatieafspraken met woningbouwcorporaties niet aangescherpt. De regionaal vastgesteld (minimale) eis van 25% sociale huur bij de uiterst beperkte nieuwbouw is ook niet gerealiseerd. Geen verkoop aan speculanten van sociale huurwoningen, zoals beoogd, heeft in deze coalitieperiode wel plaatsgevonden. Tot slot het aangekondigde onderzoek naar innovatieve woonconcepten en instrumentanalyse, samen met de woningbouwcorporaties, om goedkope woningen voor langere tijd betaalbaar te houden is niet geëffectueerd.

Score voor themaveld 1: doelstellingen niet gehaald (1)

Themaveld 2: Goede zorg en vitale, toegankelijke samenleving

Met Voor Elkaar Voorschoten is er een brede welzijnsorganisatie voor Voorschoten gerealiseerd. Meer regie en kostenbesparing op jeugdzorg is niet gerealiseerd. De doelstellingen m.b.t. eenzaamheidsbestrijding, langer thuis wonen, zorg op maat en inzet van huishoudelijke hulp worstelen met kostenoverschrijdingen en systeemfouten (is dit een WMO aangelegenheid?). Hetgeen de doeltreffendheid beperkt. Adequater de zorgvraag invullen door meer vrijwilligersinitiatieven te ondersteunen en de centrale inkoop te verbeteren is in beperkte mate gerealiseerd.

Score voor themaveld 2: doelstellingen zijn slechts ten dele gerealiseerd (3)

Themaveld 3: Bruisende economie bevorderen

Zowel opstellen als uitvoering van het Centrumplan ging moeizaam hetgeen o.m. leidde dat de Taskforce Centrum zich zelf ophief door gebrek aan constructief overleg met de gemeente. Leegstand in het centrum en minder toeristen naar Voorschoten hebben ongetwijfeld te maken gehad met de pandemie. De herinrichting van het industrieterrein Dobbewijk verliep wel voortvarend o.m. door de hoge vraag naar bedrijfsruimte en de BIZ regeling. De beoogde betere afstemming in regionaal verband van bedrijfsruimte naar vraag en aanbod werd niet gerealiseerd door een gebrek aan beschikbaar aanbod, zeker ook in Voorschoten. Het aantoonbaar verminderen van de regel-druk was te ambitieus, zeker gelet op (bouw-) vergunningen. Met meer transparante, laagdrempelige en duurzame inkoop en aanbesteding is een voorzichtige start gemaakt maar de beoogde effectiviteit is voor de Voorschotense ondernemers erg beperkt. Het meer open stellen van gemeentelijke locaties voor derden c.q. multifunctioneel gebruik is niet structureel gestegen.

Score themaveld 3: een sterk wisselend beeld met maximaal een gemiddelde score (2 a 3)

Themaveld 4: Duurzaamheid en innovatie

Meer innovaties in het sociaal domein opzetten bleef beperkt en de beoogde transformatie bleef uit. Meer laagdrempelige preventieve zorg en ondersteuning op basis van de pilots was de doelstelling. De Pilot begeleiding licht is niet uitgevoerd. Pilots Odensehuiskamer voor mensen met geheugenproblemen en Pilot O & O over mantelzorgen bij de Odensehuiskamer zijn gestart maar er is geen evaluatie bekend. De pilots als aanjager voor meer en betere preventieve zorg is derhalve niet gerealiseerd. M.b.t. de aangekondigde innovatie inkoop strategie voor jeugdhulp wordt m.n. Leiden gevolgd. Op het vlak van verduurzaming zijn meerdere initiatieven ontplooid met wisselend succes en impact. Bamboeborden plaatsen en vervanging van alle kliko's maar ook informatie van burgers ophalen, wijkaanpak met 40 toezeggingen verduurzaming, vouchers verstrekken (70 euro p.h.), aandacht voor laadpalen, woningisolatie en zonnepanelen op daken. Voorts kan gewezen worden op het instellen van een duurzaamheidsfonds (72000 euro). Door het ontbreken van zowel expliciete doelstellingen als onafhankelijke evaluaties is het niet mogelijk nut en impact van deze interventies vast te stellen en bijdragen aan bovengestelde doelstellingen. Ook ontbreekt zicht of de omvangrijke geïnvesteerde middelen wel direct effect gesorteerd hebben (zie o.a. Leids onderzoek naar vouchers).

Score themaveld 4: onvoldoende waargemaakt (2)

Themaveld 5: Goede bereikbaarheid en infrastructuur

Al deze beloften van het College aan de kiezers zijn te ambitieus geweest en niet gerealiseerd. Zo is de bereikbaarheid van Voorschoten naar de A4 nog steeds een majeur probleem voor velen. Er is wel een bus tussen Voorschoten en Wassenaar gekomen. De Schoolstraat is zgn. fietsvrij maar er wordt minimaal gehandhaafd, de bamboeverkeersborden bleken geen succes en zijn weer verwijderd en meer afstemming werkzaamheden aan wegen en een betere communicatie hierover naar

burgers is niet verbeterd. Een metrosysteem met langere treinen en het weren van langparkeerders bij de stations is ook geen succes gebleken en de doelstelling is niet gerealiseerd.

Score voor themaveld 5: volstrekt onvoldoende (1 a 2)

Themaveld 6: Toekomstbestendige voorzieningen

Het instellen van een koepelbestuur van alle verenigingen in Voorschoten en een centrale beheersorganisatie voor de Adegeest sportverenigingen is niet gelukt. Wel is er meer overleg tussen de Voorschotense sportverenigingen (de zgn. sporttafel). Het aanpassen van de subsidie regeling (apart voor sport, cultuur en welzijn) met nieuwe criteria is gebeurd met veel weerstand van de buurthuizen. Wel is het College "succesvol" geweest in het (voorlopig) openhouden van zwembad en kinderboerderij. Met de kanttekening dat sluiting door gemeentelijke bezuinigingen, onder druk van zwembad en kinderboerderij en vele gebruikers is afgewend. Het onder een dak brengen van bibliotheek en cultureel centrum op een plek is niet gelukt, ondanks expliciete vermelding in het Coalitieakkoord. Voorts zijn er doelstellingen geformuleerd rond het basisonderwijs. Het nieuwe huisvestingsplan voor basisscholen is opgesteld, een gemeentelijk beleidsplan voor naschoolse activiteiten in en met basisscholen is niet bekend en een nieuwe aanpak van de taalachterstanden is op schoolniveau afwezig. Wel is in de bibliotheek een Taalhuis gestart met doorverwijs functie, taalsprekkur, taalmaatjes en een Taalcafé wat de laatste twee jaar gerund wordt door vrijwilligers.

Score voor themaveld 6: ten dele zijn de doelstellingen bereikt (3)

Themaveld 7: Zelfstandig Voorschoten in de Leidse regio

De voorgenomen routekaart gericht op een sterkere oriëntatie op de Leidse regio en de expliciete wens om meer grip te krijgen op de circa 34 gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden liggen in elkaars verlengde. Samen met de WODV samenwerking met Wassenaar als uitgangssituatie in 2018 waren al ruim 20 samenwerkingsverbanden met de Leidse regio operationeel. Een 7 tal was m.n. op Haaglanden gericht. Deze oriëntatie is niet wezenlijk veranderd in de coalitieperiode. Wel is de ambtelijke samenwerking met Wassenaar beëindigd, vanwege hoge kosten, afstand tot burgers en gebrek aan schaalvoordelen. De kostbare en niet efficiënte ambtelijke samenwerking met Wassenaar, door een vorig college aangegaan in 2013, bleek niet geslaagd. Doelstellingen als het versterken van de maatschappelijke voorzieningen (lagere kosten / meer kwaliteit), meer grip op gemeenschappelijke voorzieningen en een hogere kwaliteit van dienstverlening aan burgers zijn in deze coalitieperiode niet aantoonbaar waar gemaakt. Zowel voor burgers als voor raadsleden vormen de 34 gemeenschappelijke regelingen waar Voorschoten deel van uitmaakt nog een informatieve en democratische black box en punt van zorg.

Score voor themaveld 7: een stevige onvoldoende (1 a 2)

Themaveld 8: Participatie

Opzet en voortgang van de ontwikkeling van het beoogde participatiebeleid (invloed van burgers op beleid en bestuur vergroten) is niet gerealiseerd. Ondanks veel effort van burgers en m.n. de Alliantie Burgers Voorschoten, hoge verwachtingen en een unaniem aangenomen D66 motie. Vele doelstellingen op dit vlak uit het Coalitieakkoord zijn niet ingevuld en waar gemaakt. Geen brede gezamenlijke Taskforce, geen pilots om in de praktijk van te leren, geen delen van informatie op voorhand, geen transparantie, geen co-creatie of vertrouwen in de inbreng van burgers en geen spelregels voor burgerparticipatie of betekenisvolle instrumenten.

Het betrekken van omwonenden bij stevige ingrepen in hun woon- en leefomgeving bleef veelal een weerbarstig proces van tegenstrijdigheden en tegenstand. De vele WOB verzoeken, bezwaar en beroepsprocedures vormen de trieste resultante van dit falend beleid. Eerst beslissen en dan dit communiceren onder de noemer participatie blijft te vaak de leidraad van deze coalitie. Wanneer burgers betrokken worden bij overheidsthema's beperkt dit zich tot vnl. het leveren van input.

Score voor themaveld 8: volstrekt niet gerealiseerde doelstellingen (1)

Themaveld 9: Financiën op orde

De gemeentelijke begroting is ieder jaar weer een stevige opgave. Na het 2017 debacle resulterend in onder curatele stellen van de provincie is dit in de periode 2018 – heden niet meer gebeurd. De (op zich goede) nieuwe spelregels (van max. investeringsniveau van 2,5 miljoen p.j., nieuw beleid

vervangt en wordt betaald door oud beleid, meer externe financiering en geen hogere gemeentelijke belastingen dan indexering) zijn minimaal tot zeer ten dele ingevuld. Zie bijv. de OZB verhoging 2022 met een verhoging van ruim 3 maal de beloofde maximale indexering (2021: 2,4 % verwachting). Voorschoten is al vele jaren een erg dure gemeente (vast en hoog in top 10 duurste gemeente qua gemeentelijke belastingen) en de financiële situatie blijkt structureel zorgelijk. Door combinatie van functionaliteiten de exploitatiekosten beter dekken is, evenals het verschuiven naar de Leidse regio van taken met sturing op lagere kosten en hogere kwaliteit, nauwelijks gerealiseerd. Meer geld uit het Gemeentefonds o.b.v. verzakking gronden idem (zou nog aan gewerkt worden). Begroting wordt zogenaamd sluitend gemaakt door eerst gelden uit de reserve te onttrekken.

Score voor themaveld 9: niet gerealiseerd dus een onvoldoende (2)

Themaveld 10: Groen blijft groen

De combinatie groen blijft groen en bouwen levert spanningen op. Een mogelijke de oorzaak van de minimale woningbouw. Ook in het Duivenvoorde gebied maar m.n. binnen de gemeentegrenzen speelt dit ook in de planvorming. Zo zijn er meerdere locaties waar dit principe vanuit het openbaar bestuur niet op gaat zoals de IJsbaan, Jan Wagtendonklaan. Het begrip: "gemaakte afspraken worden in acht genomen" wordt derhalve wel erg ruim geïnterpreteerd. Er wordt minder gemaaid en er is meer aandacht (bordjes) voor biodiversiteit. Experimentele buurtprojecten voor beheer van groen door de eigen buurt lijken nog een uitzondering (zie bijv. Nicolaespark en het gebrek aan voortgang). Het zoeken van sponsors en vrijwilligers voor buurtonderhoud neemt geen vlucht. Wel zijn er meer condities opgenomen in bijv. de bouwweisen m.b.t. Intratuin woningbouw, hetgeen stevig drempel en kosten verhogend uitwerkt op de nieuwbouw aanschafprijs (van 375K in 2 jaar tijd naar 575K vanaf prijs en recent wederom verhoogd tot 625K per woning).

Score voor themaveld 10: tussen onvoldoende en gemiddeld cijfer (2 a 3)

Themaveld 11: Zorgvuldig omgaan met cultureel erfgoed

Voorschoten kent ruim 80 gemeentelijke en ruim 50 rijksmonumenten en het aantal stijgt langzaam. De wens van het College om de Paardenmarkt Voorschoten een nationaal cultureel erfgoed status te geven is, naar ons weten, niet ingevuld. Wel is bijgedragen aan het succesvolle initiatief van de Nederlandse en Duitse regering in 2011 om het kanaal van Corbulo op de wereld erfgoed lijst te krijgen. Hetgeen in juli 2021 gebeurde. Binnen de eigen gemeente wordt minder zorgvuldig omgegaan met het eigen cultureel erfgoed. Zo heeft dit college het Ambachts- en Baljuwhuis in 2021 verkocht voor 1,4 miljoen euro. Dit monumentale dubbelhuis met erfgoedstatus in het centrum op een A locatie was in 1912 geschonken door Jonkheer Steengracht aan de gemeente als rentmeester voor eeuwigdurend gebruik door de gemeenschap van Voorschoten.

Score voor themaveld 11: tussen volledig mislukt en onvoldoende (tussen 1 en 2)

Bijlage 1 Coalitie thema's uitgesplitst naar activiteiten en doelen, belofte 2018

Op basis van het Coalitieakkoord, de uitwerking en zelfevaluatie zijn per thema de volgende activiteiten geselecteerd.

1) Meer woningen, ook voor starters en senioren

- 300 nieuwe woningen erbij in 4 jaar, voor elke generatie en portemonnee
- evenwichtige verhouding aanbod van woningen voor starters, jonge gezinnen en ouderen
- wachtlijsten huurwoningen terugbrengen
- aanscherpen prestatieafspraken met corporaties: 25% sociale huur bij nieuwbouw, wat goedkoop is blijft goedkoop, geen verkoop aan speculanten en anders verplichte herinvesteringen in nieuwe sociale huur
- onderzoek innovatieve woonconcepten met lage stichtingskosten en samen met corporaties instrumenten analyseren in introduceren om goedkope woningen voor langere tijd betaalbaar te houden

2) Goede zorg en vitale, toegankelijke samenleving

- een brede welzijnsorganisatie voor iedereen
- meer regie op jeugdzorg om kosten te beheersen
- meer inwoners met laag inkomen helpen
- langer thuiswonen en eenzaamheidsbestrijding faciliteren door meer activiteiten, zorg op maat en huishoudelijke hulp
- adequater en gericht de zorgvraag in te vullen o.m. door meer vrijwilligersinitiatieven te stimuleren en centrale inkoop

3) Bruisende economie bevorderen

- uitvoering Centrumplan met speciale aandacht voor detailhandel, toerisme en recreatie
- vraag en aanbod van bedrijfsterreinen beter op elkaar afstemmen w.o. Dobbewijk
- verbeteren digitale bereikbaarheid w.o. aanleg snel internet bij het station (5G)
- minder regeldruk w.o. openingstijden winkels verruimen en meer transparante en laagdrempelige (100 % duurzame) inkoop – en aanbesteding
- multifunctioneel gebruik van gemeentelijke locaties door derden vergroten

4) Duurzaamheid en innovatie

- transformatie en meer innovaties in sociaal domein introduceren
- organiseren van laagdrempelige preventieve zorg en ondersteuning op basis van pilots (Odensehuiskamer, pilot begeleiding light en pilot O & O)
- Introduceren innovatieve inkoopstrategie jeugdhulp
- burgers helpen bij klimaatvraagstukken en verduurzaming

5) Goede bereikbaarheid en infrastructuur

- betere bereikbaarheid van Voorschoten naar de A4
- busdienst van Voorschoten naar Wassenaar
- Schoolstraat fiets en scootervrij en duurzame bamboe verkeersborden plaatsen
- betere afstemming werkzaamheden en communicatie naar burgers over ingrepen in openbare ruimte
- Meer en langere treinen tijdens spits vanaf Voorschoten (metrosysteem) en langparkeerders bij stations weren

6) Toekomstbestendige voorzieningen

- een koepelbestuur van alle Voorschotense verenigingen instellen en een beheersorganisatie voor Adegeest sportclubs
- nieuw subsidiebeleid apart voor cultuur, sport en welzijn met nieuwe criteria w.o. bevordering cultuur historische identiteit, breedte doelgroep en vitaliteit bevordering
- zwembad en kinderboerderij blijven open
- Cultureel centrum en bibliotheek op een plek
- samen met basisscholen: nieuw onderwijshuisvestingsplan en gebruiksplan naschoolse activiteiten maken en eenvoudiger aanmeldsysteem en aanpak taalachterstand introduceren.

7) Zelfstandig Voorschoten in de Leidse regio

- routekaart gemaakt voor actieve invulling gerichtheid op Leidse regio o.a. via Inkoop zorg
- grip op de gemeenschappelijke regelingen vergroten
- versterken maatschappelijke voorzieningen: lagere kosten, meer kwaliteit en controle en bescherming unieke karakter van Voorschoten
- de dienstverlening aan inwoners verbeteren (2018 lager dan nationaal gemiddelde): plan van aanpak opstellen en uitvoeren

8) Participatie

- een gezamenlijke Taskforce van burgers en gemeente gaat burgerparticipatiebeleid ontwikkelen en stimuleren
- vertrouwen burgers in bestuur > door meer transparantie en delen van informatie
- zo veel mogelijk burgers bij leefomgevingszaken betrekken en meer transparant afwegingsproces, gericht op meer draagvlak
- Instrumenten hiervoor: experimenteren met 5 pilotprojecten, nieuwe (digitale) vormen van burgerparticipatie, begrotingsinfo voortgangsrapportages openbaar op website en kaders en spelregels burgerparticipatie maken.
- Burgers betrekken bij o.m. wijkveiligheid hangjongeren problematiek, onveilige verkeerssituaties en zgn. dorpsdialogen over subsidiestelsel, financiën en bestuurlijke toekomst.

9) Financiën op orde

- nieuwe spelregels introduceren: met max. 2,5 miljoen euro vrije investeringsruimte per jaar, nieuw beleid moet gedekt worden door vervanging oud beleid, zo veel mogelijke externe financiering voor projecten en gemeentelijke belastingen worden niet verhoogd boven jaarlijks indexeringspeil
- door combinatie van functionaliteiten het versterken van de exploitatiebasis van projecten bv. cultureel centrum en bibliotheek
- meer middelen genereren uit bijv. gemeentefonds op basis van bodemverzakingsproblematiek in Voorschoten
- verschuiving naar Leidse regio sturen op kostenbeperking en kwaliteitsverhoging dienstverlening

10) Groen blijft groen

- met name bouwen op bestaande bebouwde locaties, niet in Duivenvoorde Corridor, gemaakte afspraken worden in acht genomen
- minder maaien bevordert de biodiversiteit
- experimenteren met buurtprojecten voor beheer van de eigen buurt
- gaan actief zoeken naar sponsors en vrijwilligers voor aanleg en onderhoud van openbaar groen
- gaan voor natuurinclusief bouwen (groene daken en nestkasten)

11) Zorgvuldig omgaan met cultureel erfgoed

- we gaan meer monumenten aanwijzen

- Voorschotense paardenmarkt hoort bij nationaal cultureel erfgoed
- leveren bijdrage aan Kanaal van Corbulo op Unesco Werelderfgoedlijst te plaatsen.

Bijlage 2 Literatuur

- Coalitieakkoord Duurzaam vooruitstrevend, 2018 – 2022: Coalitieakkoord 2018-2022.pdf (voorschoten.nl)
- Informatiebrief, Uitwerking coalitieakkoord 2018 – 2022: informatiebrief-064-uitwerking-coalitieakkoord-inclusief-bijlage.pdf (voorschoten.nl)
- Zelfevaluatie na 1 jaar College prestaties: A3 collegeprestaties Voorschoten (v6)
- BestuursEffect Rapportage: een goed idee, door R. van Engelenburg en P. van Hoesel: Bestuurseffectrapportage: een goed idee - Platform Overheid
- Website Alliantie Burgers Voorschoten: zie <https://www.alliantie-burgers-voorschoten.nl>

Colofon

Dit rapport is een uitgave van:

Alliantie Burgers Voorschoten

Website: <https://www.alliantie-burgers-voorschoten.nl>

E-mail: info@alliantie-burgers-voorschoten.nl

Publicatiedatum

Januari 2022

Afbeeldingen

Voorpagina: Algemeen Dagblad

Overige afbeeldingen: RawPixel.com